

Ապահով

Հիմնադրված է 1991 թվականին: 2 (502) փետրվար 1-17, 2022թ.



ԵՐԿԾԱԲԱԹԱՐ ՅՈՒՆԻՑԱՅԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ պաշտոնաթերթ

ՄԵՆՔ ԻԿԱՄԱԳՈՒՐԵՄ

www.aparaj.am

ԽՄԲԱԳԻՐԱԿԱՆ

ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՍԱԴՄԸ

1988թ. թ. փետրվարի 13-ից ԼՂԻՄ-ի շրջկենտրոններում եւ Ստեփանակերտ քաղաքում սկսվեցին զանգվածային ցույցեր եւ հանրահավաքըներ՝ պահանջելով Արցախի միացումը մայր հայութենիցին: Ժողովրդի պողովաներ իրավական լուծում տրվեց փետրվարի 20-ին: 1988թ. թ. փետրվարի 20-ին, աղբբեջանական ճնշումներին հակառակ, ԼՂԻՄ ժողովրդական պատգամավորների 20-րդ գումարման խորհրդի արտահերթ նստաշրջանը գումարվեց, որի արդյունքում որոշում ընդունվեց դիմել Աղբբեջանական ԽՍՀ եւ Հայկական ԽՍՀ Գերագոյն խորհրդիներին խնդրանքով՝ «խորապես ըմբռնել Լեռնային Ղարաբաղի հայքակուրյան ճգնումները եւ լուծել ԼՂԻՄ-ը Աղբբեջանական ԽՍՀ կազմից Հայկական ԽՍՀ կազմ տեղափոխելու հարցը, միաժամանակ միջնորդել ԽՍՀՄ Գերագոյն խորհրդի առջել ԼՂԻՄ-ը Աղբբեջանական ԽՍՀ կազմից Հայկական ԽՍՀ կազմ տեղափոխելու հարցին դրական լուծում տալու համար»:

Այս որոշման կայացումը համարվում է Արցախի ազատագրական պայքարի մեկնարկ, եւ փետրվարի 20-ը այդ առիթով հիշատակվում է որպես «Արցախի Վերածննդի օր»: Առաջին հայացքից Աղրբեշակին եւ Հայատանին պարզապես խնդրանքով դիմելու որոշումը թվում է անմեղ քայլ: Սակայն պետք է նկատի ունենալ, որ այդ ժամանակահատվածում Խորհրդային միության համակարգում մինչեւ իսկ գյուղական խորհուրդների որոշումները թելադրվում էին վերին մարմնի կողմից եւ վերջին հաշվով հավանության արժանանում «կենտրոնում՝ Մոսկվայում: Ինքը կե, 1990 թվականից, երբ Միհայիլ Գորբաչովը դարձավ ԽՍՀՄ նախագահ, հայտարարեց «վերակառուցման եւ հրապարակայնության» քաղաքանության մասին, սակայն Խորհրդային միության համակարգից ելնելով՝ կենտրոնական իշխանության պատկերացմամբ ինարավոր եր կառավարել հրապարակայնացումն ու վերակառուցումը եւս:

ՀՂԻՄ Գերագոյն խորհրդի՝ փետրվարի 20-ի որոշումը Խորհրդային միության համակարգում դարձավ առաջին պողոթկումը, որը չենթարկվեց «կենտրոնի» հակակշռին: Չես այդ առանձնահատկությունից ելնելով է, որ Արցախյան փետրվարյան իրադարձությունները համարվում են անկյունադարձային ոչ միայն հայ իրականության մեջ, այլև Խորհրդային միության փլուզման հոլովակություն:

Սիհա թե որտեղ է թաքնված ինքնուրույն որոշում կա-
յացնելու հզորությունն իր մեջ պարունակող հսկայական
ներուժը, որի շուրջ եւ որի գգողական ուժի շնորհիվ կա-
ռելի է առաջացնել համաշխարհային նշանակություն ու-
նեցող իրադարձություններ: Ինքնուրույն որոշում կայաց-
նելու կամքն ու վճռականությունը Վարակիչ դարձան
նախեւառաջ հայ ժողովրդի եւ ապա Խորհրդային համա-
կարգին Ենթակա բոլոր ժողովուրդների մոտ: Յայաստա-
նի անկախության սաղմօ, անկախանալու մտայնու-
թյունն ու ճատումը բխում են հենց ինքնուրույն որոշում
կայացնելու կարողությունից եւ դրա արդյունքները վայե-
լելու կամքի առկայությունից:

Այսօր, երբ սասանվել են հայկական պետականության հիմքերը, իրականության մեջ ապիկար իշխանությունների պատճառով ինքնուրույն որոշում կայացնելու հնարավորությունն է խարարվել: Ինքնուրույն որոշում կայացնելս ու անկախ պետականության լինելիությունն ուղղակի կապված են միմյանց, եւ մեկի գոյությունը երաշխազողությ է մուտք առնարութամբ:

Փետրվարի 20-ի խորհուրդը փաստում է, որ յուրա-
քանչյուր հավաքական ուժ կարող է իր ինքնուրույն որոշ-
մամբ ստիպել շատ ավելի ուժեղներին հաշվի նստել իր
որոշման հետ եւ հանուն իրավունքի վերականգման իրա-
կանացել հաճախ անիրականանալի թվացող տեսլա-
կաններն ու իդեեր:



Արցախի խորհրդարանը միաձայն ընդունել է Բռնազավթած տարածքների մասին օրենքը

Աղօախի Հանրապետության Ազգային ժողովը փետրվարի 16-ի Նիստում առաջին ընթերցմամբ ընդունել է «Աղօախի Հանրապետության քռնազավթակած տարածքների մասին» օրենքի նախագիծը։ Օրակարգում եր Աղօախի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավորներ Արթուր Թովմասյանի, Դավիթ Մելքոնյանի, Արթուր Մոսհյանի, Դավիթ Գալստյանի, Գագիկ Բաղունցի, Արթուր Յարությունյանի կողմից օրենսդրական նախաձեռնության կարգով ներկայացված «Քռնազավթակած տարածքների մասին» օրենքի նախագիծը։

Ինչպես իր խոսքում նշել է հիմնական գեկուցող, ԱՀ ԱԺ «Հայ հեղափոխական դաշնակցություն» խմբակցության ղեկավար Արթուր Մոսիհյանը՝ օրինագծով սահմանվում է 1991-1994-2016 թվականներին Աղրեցանի Հանրապետության և 2020 թվականին Թուրքիայի Հանրապետության և Վարձկան ահաբեկչիների անմիջական մասնակցությամբ Աղրեցանի Հանրապետության կողմից Արցախի Հանրապետության Նկատմամբ իրականացված ռազմական ագրեսիայի հետեւանքով բռնազարդված (օկուպացված) տարածքների իրավական կարգավիճակը ու դրանց վրա տարածվող իրավական հատուկ ռեժիմը, Աղրեցանի կողմից Արցախի օկուպացված տարածքների պետական կառավարման և տեղական իշխանակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների գործուներուն արագ և առանձին արգելություններ վարում են ու

Նեռլիքյան առանձնահատկությունները, մարդու եւ քաղաքացու իրավունքների եւ ազատությունների, ինչպես նաև իրավաբանական անձանց իրավունքների եւ շահերի պահպանության ու պաշտպանության առանձնահատկությունները, Ադրբեյջանի Յանրապետության կողմից բնագավթքած Արցախի Յանրապետության շրջանների դեկուլացիան, Արցախի Յանրապետության տարածքաքայլին ամբողջականության վերականգնման, Արցախյան հակամարտության խաղաղ եւ համապարփակ կարգավորման ուղղությամբ առաջանցիկ քայլերի ուղղությամբ, հայկական պատմամշակութային եւ կրոնական ժառանգության պահպանման, բռնի, ինչպես նաև Ներքին տեղահանված անձանց եւ փախստականների՝ իրենց բնակավայրերը՝ Ադրբեյջանի պատմության հայականականությամբ:

որ Վերադարձի ապահովման հրամայակաբը:

Օրինագծում նշվում է, որ բնազմավայրեած տարածք-ները Արցախի Հանրապետության անքածանելի մասն են, որոնց Վրա տարածվում է ԱՀ օրենսդրության գործողությունը: Բնազմավայրեած տարածքներ են համարվում Աղրբեջանի Հանրապետության Վերահսկողության տակ գտնվող ԼՂՀ Վարչատարածքյան բաժանման մասին օրենքով *-ով, **-ով, եւ ***-ով նշված շրջանները, համայնքները եւ բնակավայրերը, ինչպես

Նաեւ այդ շրջանների տարածքում ընդգրկված հողային եւ ջրային ռեսուրսները:

Գյուղական համայնքները պահպանում են գյուղական տարածքներում սույն օրենքի գործողության ժամկետում պահպանվում է ռազմական դրության իրավական ռեժիմը, ինչպես և նաեւ գործում է սույն օրենքով և ախատեսված մարդու իրավունքների, մշակութային եւ ընտրյան ժառանգության պաշտպանության, ազատ տեղաշարժվելու, տնտեսական գործունեության իրականացման, գույքի հետ կապված գործարքների կազման, ընտրությունների ու հանրաքվեների անցկացման հատուկ իրավական ռեժիմ:

Եվում է, որ քանազավեպած տարածըներում օտարերկրյա անձանց մուտքը, ելքը եւ տեղաշարժը թուլատրվում է միայն Արցախի Յանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով։ Այս կարգի խախտումն առաջացնում է Արցախի Յանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված պատասխանատվությունը։

Բռնազարքված տարածքներում տնտեսական ցանկացած գործունեություն, ներառյալ լիցենզիա, թույլտվություն, գրանցում պահանջող գործունեություն եւ ցանկացած շինարարություն իրականացվում է Արցախի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Այդ կարգի խախտումն առաջացնում է Արցախի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված ապահովանատվություն:

Բընազագմբած տարածքներում Արցախի Յանրապետության օրենսդրության խախտմամբ իրականացված տնտեսական ցանկացած գործունեության արդյունքում ստացված եկամուտները, գոյցը եւ միջոցները, ինչպես նաև շինարարության արդյունքում կառուցված շինությունները հանդիսանում են անօրինական ճանապարհով ստացված եւ առաջացնում են Արցախի Յանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված հետեւանունեու:

Հարակից գեկուցմամբ հանդես է եկել ԱՅՆ նախագահի պատունական և երկայացուցիչ, արտաքին գործերի նախարար Դավիթ Բաբայանը՝ կարեւորելով օրենքի ընդունումը: «Մեր երկրի մեջ մասը բռնագրավկած է, եւ մենք պարտավոր ենք ունենալ այդ օրենքը: Այն իր մեջ ներառում է ԱՅՆ իշխանությունների, ժողովրդի, հանրության տեսլականը իր անցյալի, ներկայի եւ ապագայի նկատմամբ»,- իր խոսքում նշել է Դավիթ Բաբայանը: Նախարարը շեշտել է՝ «Սա պատմական քայլ է ոչ այսքան այսօրվա, որքան ապագայի համար»:

Արցախի խորհրդարանը միաձայն հավանություն է տվել Ներկայացված նախագծին:

ԱՅ Նախագահի պաշտոնին առայժմ չեմ հավակնում. Կարեն Սարգսյան

ԱՅ Ներքին գործերի Նախարար Կարեն Սարգսյանի հետ «Ապառաժ»-ը զրուցել է ՄԵԿ տարի առաջ ստեղծված Նախարարության առաքելության, դերակատարության, Նախարարի հասարակական ու քաղաքական գործունեության մասին:

- Պարո՞ն Սարգսյան, Ներքին գործերի նախարարության ստեղծումը արդյո՞ք պայմանավորված էր հետպատերազմյան իրողություններով, եւ մեկ տարի հետո կարո՞ղ ենք ասել, որ այն ծառայում է իր առջեւ դրվագ նպատակներին:

- Պատերազմից հետո, երբ Արցախը հայտնվեց անոռոշ իրականության մեջ, ունեինք բազմաթիվ սոցիալական, կենցաղային ու տարաբնույթ այլ խնդիրներ, մեր առջև որվեց Ներքին կյանքի արագ վերականգնման հարցը։ Ոստիկանության եւ ԱԿԻՊԾ համակարգերի միավորումն ավելի շատ նպաստեց օպերատիվության բարձրացմանը, բռնտ առաջ բնակչության կողքին կանգնելուն, փրկության, դեպքերի ու պատահարների կանխարգելմանը, Ներքին ասվտանգության եւ բնակչության ազատ տեղաշարժի ապահովմանը։ Սկզբից մտավախություն կար, անկեղծ կինեմ։ Բայց ամեն ինչ շատ արագ կարգավորվեց՝ շնորհիվ մեր բոլոր պատասխանատուների ու ծառայողների։

- **Առաջադեմ հասարակություն եւ զարգացող երկիր կերտելու գործում ինչպէ՞ս եք պատկերացնում ԱՀ ՆԳ Նախարարության ներորումը:**

- ԱՅ բոլոր գերատեսչություններից, ուժային կառուցներից, այդ թվում՝ ՆԳ նախարարությունից է մեծապես կախված երկրի ապագան, որտեղ միանշանակ մեծ դերակատարում պետք է ունենա նաեւ յուրաքանչյուր մտահոգ քաղաքացի: 2021 թվականի հունվարի 26-ին, երբ կազմավորվեց նախարարությունը, հենց առաջին աշխատանքային օրը մեր առաջ խնդիր դրեցինք՝ ի՞նչն իրապես փոխենք հիմա եւ ինչ պետք է անենք հետո, որպեսզի կարողանաք ընթանալ կայուն զարգացման ուղղով: Հարցերից պատասխանը շատ պարզ էր՝ արագ ոտքի կանգնել, լծվել աշխատանքի, ապահովել հասարակական կարգ ու կանոն, պաշտպանել մեր հայրենակիցների հրավինըթերությունը: Ու այդպես՝ մինչեւ այսօր՝ Այսպես են որ, բարգավաճող երկիր կառուցելու հմ առաջին տեսլականը ամուր գերատեսչություններ եւ կայացած հնսիտուտներ ունենալու է, արհեստավարժ մասնագետների պատրաստումը, ինչպես նաեւ տեղեկատվության, գիտելիքի եւ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների դերի մեծացումը հասարակական կյանքում:

- Դուք Ձեր խոսքում Աշել էիք, որ Նախարարության հիմնական նպատակներից ՄԵԼք Նաեւ հասարակությանը ուստիկանի եւ փրկարարի Նոր կերպար Ներկայացնելն է: Ոստիկանի եւ փրկարարի հին կերպարում կոնկրետ ի՞նչն եք ցանկանում փոխել:



- 2019թ. Ձեր հիմնած «Արարիչ» հիմնադրամը նախընտրական շրջանում բավականին ակտիվ էր, արդյո՞ւ հիմա էլ շարունակում է գործունեությունը եւ ո՞ր ոլորտ ներին է ուշադրություն դարձնում:

- իմ իշխանության գրադաւառը:

Կազմակերպությունն իր գործունեության ողջ շրջանում օգնել ու աջակցել է հարյուրավոր ընտանիքների ու անհատների, հրականացրել տարբեր բարեգործական ու մշակութաժամանցային նախագծեր: Պատերազմից հետո «Արարիչ»-ն առաջմ գործունեություն չի ծավալել: Անհրաժեշտության դեպքում այն վերստին կգործի եւ կծառայի իր նպատակին:

- Արցախում Սահմանադրական փոփոխությունների եւ արտահերթ նախագահական ընտրությունների հետ կապված՝ թնարկվում է նաև նախագահի հնարավոր թեկնածուների հարցը, որունց շարքում շոշափվում է

«Ոսկե արծիվ» շքանշանակիր Նորայր Բորիսի Միրզոյան

← «Ամեն օր 2-3 անգամ խոսում
եր մեզ հետ, ասում՝ լավ պահիր քեզ,
ամեն ինչ լավ է, հանգիս եղեք, երեխանե-
րին լավ նայիր, ու այդպես՝ մինչեւ այդ
չարաբաստիկ օրը: Ընդհանրապես չենք
պատկերացրել, որ նրա հետ կարող է
այդպիսի բան պատահել: Մինչեւ նրա՝
Դադրություն գլխից ցցում ստանալը՝ զգի-
տեինք, որ առաջնազծում է: Գիտեինք,
թե շրջում է, անընդիատ շարժի մեջ, է
բայց որ ասմիջապես առաջնազծում
մասնակից է՝ զգիտեինք: Նույսիսկ վիրա-
վորվելուց հետո՝ եր գլխից ցցում եր
ստացել, 3-րդ օրը կրկին վերադարձել է
մարտական դիրք: Թե՛ իր կոչումը, թե՛
վիրավորվելու հանգամանքը նրան ինա-
րավորություն էին տալիս զգալու, սա-
կայս դա նրա համար չէր: Մշշտ ասում
եր, որ ամեն մարդ իր գործոն պետք է
քըառվի, իսկ նրա գործն էլ իր ժողովրդին
ծառայելն էր: Ամենավաս երազում էլ չի
պատկերացնում, որ կարող էր նման ճա-
կատագիր արժանանալ: Միայն վախե-
նում էի, որ հանկարծ գերի չընկներ», -
ասում է նրա նիկը:

Պատերազմի թեժ օրերին՝ Նոյեմբերի 1-ին, Երբ Նորայրը մարտական դիրքում էր, ԱՅ Ազգային անվտանգության ծառայության տևորենը իրենց դիրքում ԱԱԾ ծառայողների Ներկայությամբ Նորայր Միրզոյանին է հանձնել գեներալ-մայորի ուսադիրներ։ Այդ մասին Լիան իմացել է Նորայրի քրոջ զանգից հետո, Երբ Նոնսան հարցորդ էր՝ ինչպե՞ս է գեներալի կին լինելը։

«Զանգեցի Նորայրին, ինքը էլ հաստատեց լուրջ՝ ասելով. դեղ գնահատել են, տեսել են արածս: Այսօր ինձ համար դա եւկան չէ: Երեխաների համար միզուցել եւ հպարտության առիթ կիմի, սակայն փաստն այն է, որ նա չկա, մեր աշխարհը չկա: Երեխաներինը շարունակվելու է, ժամանակակի ընթացքում նրա կարիքը զգալու են, բայց եւ հպարտանալու են: Այդ կոչումն ընդամենը ուժ է տվել Երեխաներին ոտքի կանգնեցնելու համար», - ասում է Լիհան:

Ըսկերների պատմելով՝ նա, վախը կորցրած, իրամատից դուրս էր գալիս ու նայում, թե արդյո՞ք կրակված հրթիռները Նշանակետին են համում, եւ զիսվորներին ուղղություն էր տալիս: Նա հասցնում էր լինել ամեն տեղ. արկերի տեղատարափի տակ ոսրով ջուր էր հասցնում հարեւան դիրքերին, տաք կերակուր էր ապահովում զիսվորներին հոգատար ծնողի նման:

Յայլում աճած է հանուն հայրենիքի իր պարտը՝ կատարելիս՝ 2020թ. Նոյեմբերի 5-ին Սղվասի գյուղի պաշտպանության ժամանակ, ազգի Նվիրյալ Նորայր Միքոնյանը անմահանալով՝ միանում է հայրենիքի համար իրենց կյանքը զոհաբերած անմահների գնդին։ Յայլում հայրենիքի պաշտպանության աճած աճած է հանուն հայրենիքի իր պարտը՝ կատարելիս՝ 2020թ. Նոյեմբերի 5-ին Սղվասի գյուղի պաշտպանության ժամանակ, ազգի Նվիրյալ Նորայր Միքոնյանը անմահանալով՝ միանում է հայրենիքի համար իրենց կյանքը զոհաբերած անմահների գնդին։

պարզեւատրել է «Մարտական խաչ» 1 ին աստիճանի շքանշանով, 2021թ. դեկտեմբերի 20-ին՝ «Սողոմոն Թեհիրյան» մեդալով, իսկ 2022թ. հունվարի 29-ին Արցախի և ախագահի հրամանագորով «Արցախի հերոս» բարձրագույն կոչման և արժանացել եւ հետմահու «Ոսկե արծիվ» շքանշանով պարզեւատրովել:

Նորայն արժանացել է նաեւ մի շաբթ
պետական եւ գերատեսչական պարզեւ-
ների՝ «Ոստիկանությունում գերազանց
ծառայության համար» կրծքանշան, «Հա-
մագործակցության ամրապնդման հա-
մար», «Երախտագիտության», «Ոստի-
կանության 100-ամյակ», «Օրենքի պատ-

«Այդ կոչումով ոչ մի բան չի որոշվում Կարեւորն այս է, որ մենք գիտենք, թե ինչ չեր է արել ևա: Նորայրը կարող էր զգնալ բայց գնաց ու արեց հևարապորն ու անհա սարիսը: Լա այս կարգի նկրիված էր իր հոդին, իր ծառայակցի ընկերներին, որ նախընտրել էր նորանց հետ լինել դժվարին օրերին: Ինչքան էլ արի են, սակայն Երիտասարդ տղաներ են ու պատերազմ չեն տեսել: Նորայրը Զարօյթ պատեազմի ժամանակ ամենաթեժ կետում էր՝ թալիշում, եւ սա իր համար առաջին անգամ էր»,- ասում է Սոնեսան:

Ալ չե՞ր, »առա և մասնաւ«:
Ավետիք, եռանդուն, կենսախինը ո՛ւ
երեխաների հանդեպ մեծ սեր էր տածուն
Ծորայր: Յարցին՝ թե ում են շատ սիրուն
երեխաները, պատասխանում են՝ հայրին
կին: Երեխաներից Լիդիան 9 տարեկան
է, Յայկը՝ 6, Դիանան՝ 4: Փորբերը դեռևս

չեն գիտակցում, սակայն Լիդիան թեեւ չի արտահայտվում, սակայն թախծոս հայզրո մատնում է նրան:

Նորայրը ցանկանում էր, որ իր Լիդիան
ու Յայկն ուսադիրներ կրեն. Լիդիան նո-
տար կամ դատախազ դառնա, իսկ Յայկն
իր գործը շարունակի, միայն Դիանայի
մասին ասում էր, որ չգիտի՝ ինչ մասնա-
գիտություն պետք է ըստրի:

«Ղաւել եմ՝ թող քաջկորիի դառնա, իսկ Նորայրն ասում էր՝ ո՞ո՞ թող՝ Կփորձեմ իրազորձել և ըստ ցանկությունները՝ Յակը հաճախում է կարատեի մարզումների, բայց Նորայրը ցանկանում էր, որ 9 տարեկանից Սամբոյով մարզվի: 9 տարեկանը լրանալուն պես կիհաճախի և անու Սամբոյի: Յայրը ցանկանում էր, որ աշխարհի չեմպիոն դառնա, իիմա կարատեի մրցաշարում 1-ին տեղն է գրադեցրել, որն առաջին քայլը է դեպի մեծ հաղթանակներ: Նորայրը միշտ ասում էր՝ աղջիկները պետք է լավ ստվորեն, բայց Յակը ահերո է ուժեղ ինի» - ասում է ինձ:

Ցավը չես կարող ծեւացնել: Տեսնելով մարդկանց աշքերում թախիծ Նորայի բացակայության պատճառով՝ հասկանում ես, որ նա ըուզող համար է հեռու:

Մեծ կորուստ կրց Աղջան աշխարհը՝
Նորայր Սիրողյանների նման Նվիրյալի-
ների կողոնելով, որովհետեւ Նրանք դեռ
շատ անելիքներ ունեին: Նրանք իսկա-
կան հերոսների օրինակ դարձան մա-
տադ սերնդի համար, ովքեր կիսատ չեն
թողնի Նրանց գործերը:

ՀՅԴ 31

ՊԻՏԻ ԿԵՐՏԵԼԵ

ՆՈՐ ԱՐԾՎԱԼԻՅՍ



**Հակառակ բոլոր մարտահրաւերներուն, համախմբելով ողջ հայութիւնը, պիտի կերտենք
նոր արշալոյս. ՀՅԴ Բյուրոյի ներկայացուցիչը**

Ներկայացնում ենք ՀՅԴ Բյուրոյի ներկայացուցիչ, ՀՅԴ Հայ դատի Կենտրոնական խորհրդի նախագահ Յակոբ Տեր-հաշտուրյանի ելույթը՝ ՀՅԴ 131-ամյակի պաշտոնական հանդիսության ժամանակ.

«Մեծայարգ հիւրեր, սիրելի հայրենակիցներ եւ ընկերներ,

ՀՅԴ Օրը աշխարհով մեկ կը նշովի որպես կազմակերպութեան կողմէ հայրենի ժողովուրդի եւ Սփիւրքի հայութեան ներկայացուղու հաշուետութեան պահ եւ Դաշնակցութեան դիրքորոշումները փոխանցելու արիթ:

Այսօր համահայկական առումով քաղաքական, պետականակերտ եւ ազգային ազատագրական պայքար մղող գլխաւոր կազմակերպութիւնը ՀՅԴ-ն որ կը գործ ամենուրեց ուր հայ կայ՝ ծառայելով Հայաստանի, Արցախի եւ աշխարհասկիւր հայ ժողովուրդի բազմաշերտ կարիքներուն, սատարելով ընկերային արդարութեան հաստատման եւ աննահանգ առաջ մղելով հայ դատի աշխատանքներու թափը: Այս բոլորը կը կարողանան իրագործել շնորհի մեր շարքերու եւ համակիրներու գաղափարապաշտ հիմքին, նաև աշխատակապաց տեսականի հանդեպ հաւատքին, մարտունակ ոգիին, անսակարկ նուիրումին, կուռ կարգապահութեան եւ ծառայելու անշահանդիր պատրաստակամութեան:

2021-ը ծանր տարի էր հայութեան համար: 2020-ի Արցախի պատերազմի ընթացքին ամեն տարակարծութիւն մեկող դրած՝ ընականաբար նուիրուած էին հայութեան յաղթանակը պատերազմութիւնը:

Աննախնական յաջողութիւն:

Կասկած չկար, որ համահայկական այս միասնութիւնը, ազգովիս քանչքուիլը անհրաժեշտ էին պատերազմի ընթացքին: Բայց պատերազմի աղիտավի արդիւնքը ցնցեց բոլորս: Հիասթափութիւնը ճնշող էր, մանաւանդ երբ յաղթանակի կեղծ տպաւորութիւններ ստեղծած իշխանութիւններուն շղարշը պատրեցաւ եւ մեր կորուստներու իշխանական տարրութիւնը պարզուցաւ:

Ազգային նուաստացումի առաջնորդած Հայաստանի ղեկավարը մերժեց արժանավայել կերպով ընդունիլ Արցախին ու Հայաստանը աղետի պատասխանատուութիւնը, վճռեց ամեն գնով կառաջ մնալ իր իշխանութեան աթոռին եւ ընդունեց պարտուղական պայմանները, որոնք այսօր ալ կը դրսեւորուին նորանոր միակողմանի գիշումներու արկածախնդրութեան պիտակով:

Ներկայիս դեմ յանդիման կը գտնուինը նորագոյն մարտահրաւերներու, որովհետեւ պարտուած ու ազգային գաղափարախօսութենէ պարպուած Հայաստանի իշխանութիւնները հայրենի շահերը պաշտպանելու իրենց անկարողութիւնը փաստած են, շարունակական նահանջի մեջ են միջազգային բեմերու վրայ եւ ամեն տեսակի գիշումներու ալ՝ պատրաստ: Իսկ Արցախի իշխանութիւնն ալ դարձուցած են կամակատար, այսպիսով նաև աշխատելով Արցախի ինքնիշխանութեան մակարդակը: Բարեքախտաքար Արցախի մեջ կան նաև ազգային եւ ինքնուրոյն ոյժեր, որոնք ամուր կանգնած են պատմեշի վրայ եւ կը սատարեն Արցախի իրաւունքներու աներեր հետապնդման:

Առաւել՝ ՀՅԴ իշխանութիւնները անխնայ կը հրահրեն ներազգային բաժնումները իրենց պառակտիչ կոչերով եւ նախաձեռնութիւններով, քանդումի «Բաժնե, որ տիրես»-ի քաղաքականութիւնը որդեգրելով նաև Սփիւրքի նկատմամբ... մինչեւ թշնամիներով շրջապատուած եւ մեծ հարուած ստացած մեր

հայրենիքին համար աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է համահայկական կուր միասնականութիւնը:

Հակառակ այս ծանր մթնոլորտին, Հայաստան-Սփիւրք լուրջ յարաբերութիւններու զգոյութեան, ՀՅԴ Եւ ԱՐ իշխանութեան մօտ համահայկական տեսլականի բացակայութեան, ինչպէս նաեւ թագավարակի գործած եւ շարունակուող աւերտերում, ՀՅԴ Բիլուս փորձեց իրագործել իր համահայկական ու հայրենի նախաձեռնութիւններու մեծամասնութիւնը 2021ի ընթացքին:

Այսպէս՝

Ա) Հայաստանի եւ Արցախի կապակցութեամբ՝

Տարին յատկանշուեցաւ Հայաստանի մեր կազմակերպութեան կողմէ տարուած ջանքերով՝ ՀՅԴ իշխանութեան աղիտավ քաղաքականութեան դէմ ընդիմութիւն ձեւաւորելու, ժողովրդական դիմումներու արձանագրութեան պիտակով:

Տարին յատկանշուեցաւ Հայաստանի մեր կազմակերպութեան կողմէ տարուած ջանքերով՝ ՀՅԴ իշխանութեան աղիտավի քաղաքականութեան դէմ ընդիմութիւն ձեւաւորելու, ժողովրդական դիմումներու արձանագրութեան պիտակութեամբ՝ արձանագրութեան տակ փորձուեցաւ կարգավորել այդ յարաբերութիւնները:

Այս օրերուն մենք յայտարարեցինք, այսօր ալ նոյն կեցուածքը ունինք, որ մենք դէմ չենք յարաբերութիւններու հաստատման, մինչեւ այս ատեն որ անոնք չեն զլլար նախապայմաններով, մինչեւ այս ատեն, որ մենք վար չենք ինքեր հայ ժողովուրդի անժամանցելի իրաւունքները, մինչեւ այս ատեն որ չենք արտօներ, որ թրքական տնտեսութիւնը եւ ճնշումները ամբողջովին որորն Հայաստանը, եւ որ այդ յարաբերութիւնները չեն մշակուիր պարտադրանքի տակ:

Այսօր սակայն մենք ականատեսն ենք,

որ Թուրքիան ոչ միայն առաջ կը քաշէ նախկին նախապայմանները, այլեւ այսպէս կոչուած «միջանցքի» բացումն ալ հիմա աւելցուցած է այդ ցանկին: Մեզ հայմար յստակ է, որ պարտուած մթնոլորտի մեջ եւ թրքական ամեն տեսակի նախապայմաններու պարտադրանքին տակ կարելի չէ երեւակայել յարաբերութիւններու որեւէ բնականացում:

**Պատմությունը դաժան է նրանց նկատմամբ,
ովքեր դրանից ճիշտ դասեր չեն քաղում**

ՀՅԴ Արցախի Կենտրոնական կոմիտեի Ներկայացուցիչ Արթուր Սոսիյանի ելույթը՝ ՀՅԴ 131-ամյակի պաշտոնական հանդիսության ժամանակ.

«Հայաստանի եւ Արցախի՝ Դաշնակցության օրվան Նվիրված ցանկացած միջոցառում յուրահատուկ հաշվետվության ձեւ է մեր ժողովորին։ Այդ առումով՝ նոյնը է նաեւ Հայաստանի մեր կազմակերպության կողմից ՀՅԴ 131-ամյակին Նվիրված միջոցառումը, թերեւս այն բացառությամբ, որ այս հավաքն անցկացվում է մեր հայրենիքի համար ճակատագրական այս օրերին, երբ Արցախի մեծ մասը կորսված է, Մայր Հայաստանը կանգնած է պետականության կորստի, իսկ հայ ազգը՝ Վերջնական պառակտման եղրին։

Պատմական գործընթացները կրկնվելու սպոռություն ունեն, եւ պատմությունը դաժան է նրանց նկատմամբ, ովքեր դրանից ճիշտ դասեր չեն քաղում: Յավակիորեն, նոյնը կատարվեց եւ կատարվում է մեզ հետ: 1990-ական թվականնե-



ոին, Արցախյան շարժման համագգային զարթոնքին ու հաջողություններին զուգահեռ, առաջ բերվեց՝ «Յանի Արցախը կա, լավ չենք ապրելու» Վտանգավոր եւ պարակտիչ թեզը, որը նման է ռումբի, որը, չնայած, 90-ականներին չպայթեց, բայց նաեւ չվնասազերծվեց եւ վերածվեց դանուայ առողջողության ականի:

Մեր Նորանկախ պատմության վերջին 30 տարին մեծ հաշվով պայքար էր գաղափարական 2 ուղղությունների միջև։ Մեկը Արցախ-Հայաստան-Սփյուռք եռամիտության վրա հիմնված հզոր Հայաստանի կերտումն է, մյուս ուղղությունը Հայաստանի հրաժարումն է Յեղասպանության պահանջատիրությունից, Արցախի դատից, ազգային ինքնությունն ու արժանապատկությունն ընդգծող շեշտված քայլերից։ Մյուս ուղղության կողմանակիցները երազում են ունենալ բաց սահմաններ եւ ճանապարհներ, եւթադրվող տնտեսական հնարավորություններ եւ դրանց միջոցով բարեկեցություն ապահովելու ակնկալիքներ։ Եվ, եթե 2020 թվի նոյեմբերի 9-ի կապիտուլյացիոն համաձայնագրից հետո մեր շատ հայրենակիցներ մտածում էին, որ, չնայած ցավակի կորուստներին եւ պարտությանը, ըստ իրենց, «արցախյան բերից ազատվելուց» հետո հնարավորություն կունենան հանգիստ ապրելու եւ մնացած փրկելու (համենայնդեպս, այդպիսի եզրակացություն արվեց 2021 թվականի խորիդարանական ընտրություններից հետո), ժամանակը ցույց տվեց, որ նոյեմբերի 9-ի հայտառակ համաձայնագիրը Միայն սկիզբ դրեց մեր ազգի շարունակական ապահովությունների։

շարուսավազան պարտությունը սերբ։
Նախորդ իշխանությունների թույլ տված
բազմակի սիալների հետեւաքրով ստեղծված
անարդարության եւ անպատճելիության մթնո-
լորտը պարարտ հող հանդիսացավ ժողովրդա-
կան պողոթկման համար։ Յավակի է, քայլ սմա-
նօրինակ երեւություններին հանդուրժողականու-
թյուն ու հարմարվողականություն ցուցաբերելու
չափաբաժն ունի նաև Դաշնակցությունը։ Ժո-
ղովրդական այդ ընդկանումը հմտորեն օգտա-

գործվեց նաեւ Ներքին Եւ արտաքին որոշ ուժերի կողմից՝ իշխանակոնսուլյան համար: Վերոնշյալ ուժերի կողմից, որպես գործիքակազմ, օգտագործվեցին նաեւ տարիներ շարունակ արտասահմանից մնալով հասարակական եւ իրավապահութան շատ կազմակերպությունները, որոնք նոր լիցե հաղորդեցին այդ շարժմանը եւ պահև օգտագործելով, իշխանության բերեցին ազգային շահին ու պետականության անհաղորդ, քաղաքականապես դիմագործկ մի խմբակի, որը, ինչպես ցուց տվեցին հետագա գործողությունները, իրենց իշխանության պահպանաման համար պատրաստ են ոտնահարել ազգային ու պետական զանկացած շահ:

Յավալիորեն, նույն լաշտի հասարակական և քաղաքացիության մեջ կայծական արագությամբ, ցանցային սկզբունքով արմատներ են գտել նաև Արցախում, այդ թվում՝ Իշխանության ամենաբարձր օդակներում։ Իշխանության գալուկ՝ սկսվեց պետության կազմաքանիման գործընթացը։ Նախ՝ Արցախում, որը մինչ այդ ուներ մեր ազգային շահերի եւ հարցերի վերաբերյալ

միասնական դիրքորոշում ու տեսլական, իշխանության բերեցին հանուն իշխանության ամեն ինչից պահպան առ ա տ ը ա ս տ իրենց կամակատարներին: Թիրախում հայտնվեցին մեր պետության ողևաշար Յայոց բանակը Եկեղեցին, ազգային կուսակցությունները եւ, Վերջապես, հայ ընտանիքը: Ազգը բաժանեցին նախկինների եւ ներկաների, սեւերի եւ ս պ ի տ ա կ ն ե ր ի .

սպասությաց պահուց ուղարկած նախադաշտական սպիտակ թուղթը, որը դարձավ սպիտակ ների համար ճանապարհային քարտը, եւ որի հրագործումը կհանգեցնի պետության ու ազգի կողմից վերջնականապես պարզված սպիտակ դրոշի:

Ժամանակը եւ անկախ հետաքսնությունը կպարզեն այս դաշտի պալամի պատվիրատուների եւ իրագործողների ամբողջ շրջանակը բայց անզամ դրանով գրաղվելու ժամանակ այսօր մենք չունենք: Դեսր է սրափվել եւ օր առաջ կանգնեցնել այս պարտությունների շղթան, մի կողմ թողնել մեկը մյուսին մեղադրելու, անձնական ամբիցիաներին հագուրդ տալու եւ հաշվարկներով առաջնորդվելու արատավոր երեւոյթները եւ կանգնել ընդիհանուր շարք ձեւավորել համազգային հոլմկու շարժում, որին առաջամարտիկները կիխեն ձեւավորվելիք իրական ազգային Ելիտայի ներկայացուցիչները, իրենց կոչմանը հավատարիմ զինվորականները, ուժային կառույցների ներկայացուցիչները, դատավորները, մտավորականները, գործարարները, մի խոսքով՝ Հայաստանի եւ Արցախի հանրապետությունների եւ Սփյուռքի մեր հայրենակիցների այս բոլոր ներկայացուցիչները որոնք կելին պայքարի Հայաստանի թուրքացումը եւ Արցախի հայաթափումը կանխելու համար: Սա կիխի լավագույն խոնարիսումը մեր գոհմած հեռուստեղի հիշատակին արագ:

Սեր ազգի հազարավոր Նվիրյալներ իրեւն
կյանքի գնով ամուր հող Եւ Նախապատրաստե-
այդ ամենի համար, պատմական վճռորոշ ժա-
մանակահատվածում փետրվար ամիսը եղել է
մեր ազգի համար զմբոստության Եւ ազգային
զարթոնքի, իսկ մայիսը՝ հաղթանակների ամիս։
Ընդհանուր շարք կանգնելով՝ համազգային մի-
ասնությամբ կատեցնեաք պետականության
վախճանը, շարունակվող կորուստները Եւ հոդ
Նախապատրաստեաք նոր արշալույսների
համար։

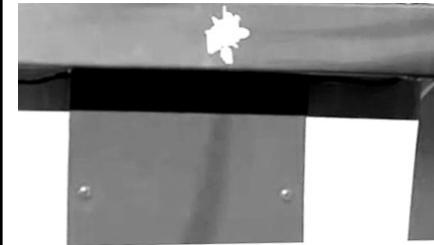
ՀՅԴ-ի մուտքը Հայրենիք սպասված էր,
բայց նաեւ անցանկալի՝ օրվա
հշխանությունների համար.
Եթեաւ Ապրաթեասն,

Հատված ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմնի Ներկայացուցիչ, ՀՅԴ Ազգային ժողովի փոխնախագահ Իշխան Սաղաթելյանի ելույթից՝ ՀՅԴ 131-ամյակին նվիրված պաշտոնական հանդիսության ժամանակ.

«1890 թվականին հիմք դրվեց մի կազմակերպության, որին վճռորոշ դեր էր Վիճակված հայ ժողովորդի պատմության մեջ: Դաշնակցության պատմությունն անհնար է տարանջատել հայ ժողովորդի պատմությունից: Պայթարի ու անմասցորդ Նվիրումի 100 և 31 տարիների ընթացքում Դաշնակցությունը հավատարիմ է մնացել իր առաջելությանը՝ ծառայել Հայաստանի ու հայության ազատագրման դատին: Պատվով ու հայրենիքով Երդվալների իրարահաջորդ սերունդների նպատակը եղել է մեկը՝ կերտել մեր Երազանքի Հայաստանը:

Եվ այդ պայքարը շարունակվում է արդեն 131 տարի: Փոխվում են ժամանակները, փոխվում են պայքարի ձեւերն ու մեթոդները, փոխվում են մարտահրավերներն ու թիրախները, բայց ոչ՝ պայքարի գլխավոր նպատակը:

Երեկ, այսօր եւ վաղը Դաշնակցությունը եղել է, կա եւ լինելու է այն ուժը, որը հավատարիմ է հողին ու հային: Դաշնակցությունն անցյալ ունեցող, ներկայով ապրող եւ ապագայի տեսլականով կազմակերպություն է: Միշտ կենսունակ կազմակերպություն:



Գործելով Հայրենիքում եւ Հայրենիքից դուրս՝ Դաշնակցությունը միշտ վառ է պահել անկախ պետականության գաղափարը: 1990 թ. Դաշնակցությունը Վերադարձավ Հայրենիք եւ անմիջապես ձեռնամուի եղավ Աղօսակի ինքնապաշտպանության կազմակերպմանը: Դաշնակցությունը ոգի ու կազմակերպված բնույթ հաղորդեց ազատագրական պայքարին: Կազմակերպության նվիրյալների մի ամբողջ փաղանգ կյանքով ու գործով ապացուցեց, որ Դաշնակցության բազուկը չի կորցրել իր ուժը: Զինական գործին զուգահեռ՝ Դաշնակցությունն ակտիվ գործութեալություն ծավալեց և անել քաղաքական ասպարեզում:

Դաշնակցության մուտքը սպասված էր շատերի համար, բայց նաև անցանկալի որոշերի, հատկապես՝ օրվա իշխանությունների համար, որովհետեւ տեսակի, նկարագրի, արժեհամակարգի ինդիր կար: Եվ կրկին փորձ արվեց կասեցնելու կազմակերպության գործունեությունը Յայերսիրում:

1998 թ. Լեռն Տեր-Պետրոսյանի հեռացումից հետո դադարեցին հալածանըները Դաշնակցության Նկատմամբ: ՀՅԴ-ն արդարացվեց: 1999-2009 եւ 2016-2018 թվականներին Դաշնակցությունը տարբեր ձեւաչափերով մաս է կազմել իշխանությանը:

Մենք ոչ միայն լավ կրպել գիտենք, այլ և ատել կառուցել: Ժամանակն էր լծվելու պետականաշխնության գործին: Քիմա շատ է խոսվում այդ տառիների եւ ծեղբերումների, եւ բացըողումների մասին: Մենք մեր ողջ ուժերով, համահայկական կառուցյով եւ Յայատանում, եւ Արցախում, մասնակցել ու մեր նպաստն ենք բերել երկու պետականությունների

Կառուցման գործին:

Այս՝ այդ տարիներին եղել են մեծ ձեռքբերումներ, եղել են նաև սխալներ, բայց այդ սխալներն արագ շտկվող էին, դրանք մեզ թուլացնող, մեր զարգացման տեմպերը դանդաղեցնող սխալներ էին, բայց ոչ երեք՝ կործանարար:

Դաշնակցությունից մեր ժողովրդի սպասումները միշտ մեծ են եղել, բայց տված քվեն՝ ոչ բավարար: Մենք հանուն քվեի երթեք ամբոխավարությամբ չենք գրադարձել, միշտ ցույց ենք տվել իրական զարգացման ճանապարհը, որը եղել է բարդ և ոփարանացանելի: Մենք ամբողջական իշխանություն չենք ունեցել մեր ծրագրերը լիարժեք իրականացնելու համար, այդ պատճառով մաս ենք կազմել տարրեր կառավարությունների: Այն, մենք մեր մասնակցության չափաբաժնով տեր ենք այդ տարրիների Եւ լավին, Եւ վատին:

Եվ, առևսասարակ, մենք մեր կուսակցության 131 տարիների, մեր կենսագրության յուրաքանչյուր օրվա, յուրաքանչյուր քայլի եւ որոշման համար հաշվետու ենք մեր ժողովրդին: Մենք սիսալներ ունեցել ենք, չեն սիսալվում ոչինչ չանողները, բայց ինքներս մեզ ու մեր գաղափարներին, մեր համոզություններին, մեր նպատակներին երբեք չենք դաշտանելու»:

ՀՅԴ պատմությունը թշնամու քմահաճույքին չհանձնվող երիտասարդների պատմություն է. Օրիստինե Վարդանյան

ՀՅԴ Հայաստանի երիտասարդական միության Կենտրոնական վարչության անդամ, ՀՅ Ազգային ժողովի «Հայաստան» խմբակցության պատգամավոր Ծրիստին Վարդանյանի եղույթ՝ ՀՅԴ 131-ամյակի հանդիսությանը.

«Սիրելի հայրենակիցներ, սիրելի ընկերներ,

Ես այսօր ցանկանում եմ խոսել երազանքներից:

Այսօր մենք ապրում ենք մի աշխարհում, որտեղ ընսարկվում է Մարսի քնակեցման ծրագիրը: Ապրում ենք մի աշխարհում, որտեղ դեպի տիեզերք արդեն գրասարշային այցելություններ են կատարվում: Այս բոլորը կարծ ժամանակահատված առաջ անդրականանակի կթվար մեզ:

Սակայն ամեն օր մեր աչքի առջեւ փաստվում է պարզ ճշմարտությունը՝ մենք ինքներս ենք որոշում ինարավորի ու անհնարինի սահմանները:

Փաստացի, մենք ապրում ենք անհատների, անգամ ամենաանհրականանակի ու ամբիցիոն թվացող երազանքների հրականացման ժամանակաշրջանում: Սակայն միայն անհատները չեն, որ երազանքներ ունեն: Ազգերը նույնպես երազանքներ ունեն:

Հայկական պետությունը երազանք էր Դեր Չորի անապատում գոյության կրիկ տվող մեր նախնիների համար: Արամ Մանուկյանի համար էր երազանք, երազանք էր նաև Կարուտ Սկրուչյանի համար, երազանք էր 44-օրյա պատերազմում նահատակված իմ ընկեր Վիգեն Մուրայյանի համար:

Հայկական բանակի գոյությունն անհրականանակի երազանք էր Սուլմանյիթում եւ Բաքվում շարդղող մեր ժողովորդ զավակների համար: Հեռավոր երազանք էր նաև Արցախի մեկնող առաջին կամավորների համար:

Սակայն երկար մարառումից, բազմաթիվ զոհորություններից հետո մենք կարողացանք իրագործել մեր ազգային երազանքի մի մասը՝ ստործել մեր պետությունը, ազատագրել մեր հայրենիքի մի հատվածը:

Բայց մեր երազանքների մի մասը մեզ-նից իւլվեց, իսկ մյուս մասը խելու համար պայքարը դեռեւս շարունակվում է:

Գաղտնիք չէ, որ ազգերի պայքարի հաջողության մասին կարելի է դատել՝ այդ

ազգի երիտասարդությանը հայացը գցելով:

Իսկ ինչպիսի՝ պատկեր է այս առօւմով մեզ մոտ:

Կշեռքի մի նժարին ունենք սեփական տանը վարձակալի հոգեբանությամբ ապրող երիտասարդներ: Եթե տան մի պատը քանդվում է, այս երիտասարդները պարզապես նախընտրում են տեղափոխվել

համամարդկային արժեքների կրողներ են:

Բայց այս երիտասարդները չեն ամազում սեփական ծագումից: Մենք այլ հզոր քաղաքակրթության ներկայացուցչի հանդիպելիս ինքնամոռաց չեն կրկնօրինակում տեսածք, որովհետեւ ունեն սեփականը:

Տեսակների այս բախումը մեր իրականության մեջ եղել է միշտ: Սակայն մեր հայրենիքի համար այս ճակատագրական ժամանակահատվածում հենց արժեհամակարգային այս պայքարի ելքը է կանխորոշելու մեր ապագան:

Այսօր հայրենիքում 131-ամյակը նշող իմ կուսակցության պատմությունը հենց վերոհիշյալ երիտասարդների պատ-



մեկ այլ սենյակ: Եթե շենքի հրդեհման վտանգ է առաջանում, հրդեհը կասեցնելու փոխարեն նրանք նախընտրում են տեղափոխվել՝ մեկ այլ տեղ ապրելու:

Այս երիտասարդներն ունեն երազանքներ, հաճախ ծգտում են փոխել աշխարհը, բայց նրանք անհաղորդ են իրենց իսկ հարեւանությամբ ապրող ազգակցի ցավին: Այս իրենցը չեն համարում: Այս երիտասարդները հաճախ ներկայանում են լայնահոհության եւ մարդասիրության դիրքերից, բայց անհանդուժող են հայրենիք ունենալ ցանկացող եւ դրա համար պայքարողների հանդեպ:

Սակայն կշեռքի մյուս նժարին այլ մտածողությամբ հայ երիտասարդներն են:

Այս նժարին աշխարհին հայկական պրիզմայով նայող երիտասարդներն են: Այստեղ երիտասարդներն են, որոնց անձնական երշանկությունը անքակտելի կերպով շահախված է հայրենիքի ու հայունակիցների համար:

Այս պատմությունը հայունակիցների հետ:

Այս երիտասարդները նույնպես մեծ երազանքներ ունեն: Այս երիտասարդները նույնպես ժամանակակից աշխարհի մասն են, այս երիտասարդները նույնպես

մություն է:

Կուսակցության հիմնումից մինչեւ պետականության վերականգնում, «Նեմեսիս» գործողության իրագործումից մինչեւ Ֆեղանանության ճանաչման համար մղվող պայքար եւ Արցախյան պատերազմներ՝ իմ կուսակցության պատմությունը չհամակերպվող, ընկող, բայց ոտքի կանգնել կարողացող, սեփական առաքելությանը հավատացող երիտասարդների պատմություն է:

Իմ կուսակցության պատմությունը թշնամու քմահաճույքին չհանձնվող, հայ ազգի՝ գործոն, ոչ թե գործիք լինելուն հավատացող երիտասարդների պատմություն է:

Այս կուսակցության պատմությունը հայկական հարցու առանձին Արցախյան հարցի, Սյունիքի հարցի կամ մեկ այլ հարցի չքածանող եւ այդ հարցի արդար լուծմանը կամավորագրված երիտասարդների պատմություն է:

Այսօր այստեղ ներկա են հայության ազատագրության դատին անգամ կյանքի գոնք ծառայելու երդում տված երիտասարդներից շատերը, մեզ այս պահին լուծարվելու են, որովհետեւ դեպի փրկություն տանող ճանապարհ մեկն են:

Համեմզված, որ մեր ասելիքը դեռ չի սպառվել հենվելով մեր ուժերի վրա, սակայն աշխարհին բաց նայելով, մեզ երբեք չգերադասելով, բայց ոչ եւ ստորադասելով՝ Հայաստանակենտրոն միաժամկետ պահի կերտելով նոր արշալույս:

յուորում ապրող մեր ըսկերները, ու ես առաջին հերթին ցանկանում եմ դիմել իմ՝ հենց այս ընկերներին: Առում են՝ դժվար ժամանակները ծնում են ուժեղ մարդկանական կանոնադրության համար: Որեւէ մեկի մոտ կասկած չկա, որ հիմա մեր հայրենիքի վերջին երեսունամյակի ամենադժվար ժամանականերն են, ուրեմն երեւի հենց մեծինց որոշներին է բաժին հասել այս ժամանակաշրջանի ուժեղ անհատների շարքերը համալրելու ճակատագրավորը:

Մեր կուսակցության պատմությունը երազականից եւ արժանապատվությունը համար պայքարի պատմություն է:

Ուրեմն իմաս, եթե մեզնից գողանում են մեր երազանքը եւ խլում արժանապատվությունը, եկել է ժամանակակ տեր կանգնելու մեր ստացած ժառանգությանը, եկել է մեր հերթը՝ գործով փաստելու մեր գաղափարների կենսունակությունն ու արդիականությունը:

Բայց այսպիսի գործի համար բավական չեն մի քանիսը, հարկավոր են բոլորը: Բավարար չեն գաղափարով բոցավարվելը, հարկավոր է նաև մեկ ուրիշի բոցավարությունը կաղափարով, բավարար չեն անել կարելին, հարկավոր է անել անկարելի թվացողը:

Ետեւարար՝ այս գործում մեր բնական դաշնակիցներն են բոլոր այն անհատներն ու գործիները, որոնց երազանքը նույն է: Ուրեմն, դիմելով իմ տարեկից մյուս բոլոր հայ երիտասարդներին՝ ցանկանում եմ միայն ասել, որ մենք՝ դաշնակականներն են բոլոր անհարապատվությունը նույնը գաղափարով, բավարար չեն անհարապատվությունը նույնը գաղափարով: Բայց այս բնական դաշնակիցներն են բոլոր այն անհատներն ու գործիներն են նույն գաղափարով: Բայց այս բնական դաշնակիցներն են բոլոր անհարապատվությունը նույնը գաղափարով: Բայց այս բնական դաշնակիցներն են բոլոր անհարապատվությունը նույնը գաղափարով:

Դուք եւ կարող եք միանալ մեզ կամ ընտրել այս պայքարի մասնիկը դաշնային սեփական միջոցը: Բայց մի բան հստակ է՝ եթե դուք եւ մեզ նման երազում եք հզոր հայրենիքու ունենալու մասին եւ քայլում եք այդ ճանապարհով, մենք անապահ հանդիպելու ենք, որովհետեւ դեպի փրկություն տանող ճանապարհ մեկն են:

Համեմզված, որ մեր ասելիքը դեռ չի սպառվել հենվելով մեր ուժերի վրա, սակայն աշխարհին բաց նայելով, մեզ երբեք չգերադասելով, բայց ոչ ստորադասելով՝ Հայաստանակենտրոն միաժամկետ պահի կերտելը նոր արշալույս:



Զկա մի խնդիր, որ լուծում չունենա

Նորմայ պետությունների դեպքում հենց պետական քաղաքական էլիտան է նախաձեռնում այդպիսի քայլեր, բայց եթե հիմա չունենք այնպիսի հշխանություն, որը կարողանա համախմբել, չի շշանակում, որ մենք ինքներս չենք կարող: Այս մասին «Ազարա»-ի հետ գրություն կշեմ է «Genesis Armenia» (Ձենեսի Արմենիա) ուղեղային կենտրոն/հիմնադրամի հիմնադիր տնօրեն, քաղաքական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Արդահամ Գասպարյանը: Ամբողջական հարցագործքը՝ ստորև:

- **Պարոն Գասպարյան, վերջերս այցելել եք Արցախ, ինչպիսի՞ տպավորությամբ եք վերադարձել, արդյունավե՛տ ին արդյոք Ձեր հանդիպումները:**

- Արցախից տպավորությունները միշտ ոգեւորող են, ոգեշնչող: «Genesis Armenia»-ի ծրագրային ոլորտների դեկավարների եւ պատասխանատունների թիմով մեր վերջին այցելությունը շատ պատասխանատու էր: Յանդիպումները քավականին արդյունավետ եին, ամենակարեւորը, որ մենք ցուցակագրեցինք տարբեր ոլորտներում շտապ լուծման կարիք ունեցող ինսիդենտը՝ տնտեսությունից մինչեւ կրթություն ու ծեռնարկատիրություն:

- **Ինչպե՞ս եք պատկերացնում համակական մտավոր ներուժի համախմբումը հայրենիքում պետական մակարդակով տարվող պառակտիչ, ապազգային քաղաքականության պայմաններում:**

- Վրդրեշանագիտության կենտրոնն արդեն չորրորդ ամիսն է՝ անխափան աշխատում է: Նախնական արդյունքները հուսադրող են ու դրական: Ես սովորաբար իմ գնահատականներում մի քիչ ժամանակում կարող եմ առաջարկել առաջնային գործունեությունը: Կամ անհաջող է առաջարկել առաջնային գործունեությունը, որ թե՛ Երեւանում, թե՛ Արցախում Վրդրեշանագիտության այս կենտրոնը սովորողները ունեն սովորելու պատրաստակամություն: Նրանց գիտելիքները պարբերաբար ստուգում ենք քննությունների եւ ստուգողական աշխատանքների միջոցով: Այդ առումով գործունեությունն այս պահի դրությամբ գնահատում եմ դրական:

Արցախում այլ կենտրոններ կրացենք, թե՞ ոչ, ռեսուրսների ճշտ հավաքագրման եւ կառավարման ինսիդիր է իրականում, որովհետեւ մենք որեւէ գործունեություն չենք ծավալում, որի վերջնական նպատակը կարող է լինել ն-ածե նշան դնելը: Ծրագիրը պիտի ունենա սկիզբ, տրամադրանական շարունակություն, ավարտ եւ ամենակարեւոր՝ կուլմինացիա: Այս պահի դրությամբ մենք Արցախից 10 ուսանող ունենք, որովք շրջանավարու են դառնալու հումսիսին, իսկ դրանից հետո արդեն կմտածենք ընդայանելու մասին:

- **Արցախում «Ձենեսի Արմենիա»-ի նախաձեռնությունները կապ ունեն պատերազմական օրերի Ձեր մտածունքների, ինչ-որ բան փոխելու ցանկության հետ, եթե այս, ինչքանը եք մտտեցել այդ նպատակին:**

- «Genesis Armenia»-ն ստեղծվեց պատերազմից անմիջապես հետո, երբ Յայաստանում դավադիր իշխանության ձեռքով հանձնվեց Քարվաճառի տարածաշրջանը, ինչն անձամբ ինձ եւ մեր թիմակիցների համար հայկական գոյզը պետությունների եւ հայ ժողովրդի անների եւ ճակատագրական սխալ եր: Այս

կարող է մի ամբողջ տարածաշրջանում կանխորոշել ապագայում կոնֆլիկտի եւ կալացիան: «Genesis Armenia»-ի բոլոր նախաձեռնությունները, իհարկե, կապ ունեն առաջին հերթին Արցախի. Արցախի անվտանգության, տնտեսական վերելքի, զարգացման հետ եւ ամենակարեւոր՝ Արցախի մեր գավառում, մեր հայրենակիցների բարյահոգերանական վիճակը բարելավելու, ուղղելու, զարգացած եւ կրթված հասարակության հատված ունենալու հետ: Այսպես որ, այն՝ մենք քայլ առ քայլ իրականացնում ենք այս բոլոր նպատակները, որով մեր առջեւ դրեւ ենք պատերազմի ավարտից անմիջապես հետո:

- **Ինչպե՞ս եք պատկերացնում համակական մտավոր ներուժի համախմբումը հայրենիքում պետական մակարդակով տարվող պառակտիչ, ապազգային քաղաքականության պայմաններում:**

- Յամահայկան գիտամտավոր ներուժը կուրուժ էր համախմբվում է անկախ այս փաստից, թե Յայաստանում



կամ Արցախում իշխանության դեկին ովեր են գտնվում: Արցախի մասին չի կարող այդպիսի արտահայտվել, որովհետեւ պառակտիչ եւ ապազգային քաղաքականության արտահայտություններն Արցախի բնորոշ չեն, երբեք չեն եղել: Արցախն այդ առումով, ի տարբերություն Յայաստանի, միշտ ունեցել է այս իմաստությունը: Գուցե իր տարածքային փոքրությամբ, գուցե միջազգային հակոբության կողմից դե յուրե ճանաչված լինելու փաստով պայմանավորված, երբեք ու երբեք Արցախում մեծ թափ չի հավաքել այս մտածողությունը, ինչ որ Յայաստանում հատկապես վերջին 4 տարվա ընթացքում: Խոսքը ազգը պառակտելու, «սեւը սպիտակների» բաժանելու մասին է:

Ես մեր ժողովորի մտավոր եւ գիտական մեծ պատեսնեցիալ ունեցող զավակների արժեքային ընկալումների, տեսլականի հետ կապված որեւէ ինսիդիր չեմ տեսնում, որովհետեւ իրենք միշտ համախմբված աշխատանքների առաջին հայրենի այդ մասին: Տնտեսությունից մինչեւ տեխնոլոգիաների, կրթությունը, մշակույթը, առողջապահությունը. Ունենք տասնյակ ծրագրեր: Չեմ ասի «հայրություն» ծրագրեր, որովհետեւ մենք տեսահցիկների առջեւ կանգնելու, ինչ-որ ստատուներ գրելու եւ հպարտանալու համար չենք գործում:

Մենք ասում եւ անում ենք. մեզ համար առաջանական նշանակություն ունի Արցախի սահմանադրություն սկսած մինչեւ Մարտի 14-15 ամիսների ընթացքը եւ հայտարարել այդ մասին: Տնտեսությունից մինչեւ տեխնոլոգիաների, կրթությունը, մշակույթը, առողջապահությունը. Ունենք տասնյակ ծրագրեր: Չեմ ասի «հայրություն» ծրագրեր, որովհետեւ մենք տեսահցիկների առջեւ կանգնելու, ինչ-որ ստատուներ գրելու եւ հպարտանալու համար չենք գործում:

կարող: Մենք կարող ենք, մենք փորձել ենք, արել ենք եւ այս պահի դրությամբ «Genesis Armenia»-ի գիտամտավոր գալակտիկայի շուրջ ամբողջ աշխարհում համախմբված է մոտ 3000 հայ, որոնք ունեն գիտական եւ մտավոր մեծ պատեսնեցիալ եւ այդ ներուժը փորձում են ծառայեցնել հայրենիքների, հատկապես Արցախյան հատվածին, որը մեր կողմից հրավակել է որպես պերական գործունեություն:

- **Միջազգային հարաբերությունների, անվտանգային քաղաքականության, տնտեսության եւ բիզնեսի, արդյունաբերության եւ տեխնոլոգիաների, կրթամշակութային, առողջապահության ու քնակապանության ուղղությունում «Ձենեսի Արմենիա»-ի միջոցով ծեռնարկված աշխատանքները կարող են արմատական փոփոխությունների հանգեցնել, եւ ե՞ր կարող ենք տեսնել դրանք:**

- Դադրության մեջ կուրուժ էր համախմբված մասին օրենքը առաջինը բարձրածագային մասին օրովհետու առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը: Այս մասին օրովհետու առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը:

- Հայոց կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը:

- Դադրության մեջ կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը: Այս մասին օրովհետու առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը:

այլ կոնկրետ ուսունասիրված ծրագրերի համակարգված իրականացմամբ եւ շոշափելի արդյունքներ գրանցելու ուղղությամբ:

Մասշտաբային փոփոխություններ կինեն այս ժամանակ, եթե այս պրոտոիդային մողելավորումը, որով մենք առաջնորդվում ենք, տա իր ցանկալի դրական արդյունքները: Կա նաեւ աշխատանքի շատ մեծ հատված, որի մասին ընդհանրապես չենք խոսում, չենք բարձրածագային մասին գործունեություն: Բայց այս արդյունքը պարզ է հայկական գործունեությունը: Այս մասին գործունեությունը կարող է առաջինը բարձրածագային մասին գործունեությունը:

- Ստեփանակերտում դուք հանդիպել եիք նաեւ ՀՅԴ Արցախի կառույցի ներկայացուցիչների հետ, ինչպե՞ս եք տեսնում ՀՅԴ դերակատարությունը համահայկական մտավոր ներուժի համախմբման գործունեությունը:

- Արցախում տարբեր քաղաքական ուժերին հարող ներկայացուցիչների հետ հանդիպեցինք: «Ձենեսի Արմենիա»-ի արցախյան յուրաքանչյուր այց պարտադիր պահպակում է մեր ազգային քաղաքականության ակուստըներում գտնվող բազմամյա ավանդությունը, 131 տարվա փորձ

«Արցախը ստեղծագործում է» ցուցահանդես-մրցույթ՝ ՀՅԴ ԱԵՄ-ի նախաձեռնությամբ



ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միությունը շարունակում է ակտիվ գործունեություն ծավալել Արցախի հասարակական դաշտում: Իրականացվող ծրագրերը տարաբնույթ են՝ երիտասարդական, մշակութային, տնտեսական, սոցիալական եւ այլն:

Փետրվարի 6-ին Ստեփանակերտի Մշակույթի եւ երիտասարդության պալատում տեղի է ունեցել ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միության նախաձեռնած «Արցախը ստեղծագործում է» խորագրով ցուցահանդեսը:

Ցուցահանդեսին ներկայացված էին ՀՅԴ ԱԵՄ-ի կողմից հայտարարված «Ասեղնագործության, շյուղագործության եւ ուլունքագործության» մրցույթի մասնակիցների աշխատանքները:

Մասնակիցների աշխարհագրությունը մեծ էր. ցուցահանդեսում տեղ էին գտել Ստեփանակերտի, Շուշի, Զադորյանի, Մարտունի, Ազուրի, Շահմասուրի, Վանքի, Զացիի, Սպիտակաշենի, Խնուշինակի, Ճարտարի տաղանդավոր երեխաների աշխատանքները:

Ցուցահանդեսի բացմանը ելույթով հանդես եկավ ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միության Կենտրոնական վարչության անդամ Անի Յովհաննիսյանը, ով միության անունից շնորհակալություն հայտնեց մասնակիցներին՝ ակտիվություն ցուցաբերելու համար եւ կարեւորեց հատկապես Շուշի եւ Զադորյան շրջանների մասնակցությունը այս ծրագրին՝ չնայած առկա դժվարություններին:

Նա իր խոսքում նշեց, որ ծրագրի իրագործման համար համագործակցել են ԱՐ Կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության հետ, ինչի համար շնորհակալություն հայտնեց նախարարության

նը, ինչպես նաև արտադրողական ծրագրերի բաժնի վարիչ Արմեն Պետրոսյանին:

Ինչպես նշել է Ա. Յովհաննիսյանը՝ միությունը, կյանքի կոչելով այս ծրագրը, նպատակ ուներ Արցախի պատասխաների շրջանում սեր առաջացնել դեպի հայկական մշակույթը, հատկապես՝ հետպատերագյան շրջանում, ինչպես նաև բացահայտել տաղանդաշատ պատասխաներին եւ ցուցադրել նրանց աշխատանքները:

Ծրագրին ի սկզբանե հայտարարվել էր «Արցախ» խորագրով՝ ասեղնագործության, շյուղագործության եւ ուլունքագործության ասպարեզներում,

սակայն, քանի որ ներկայացված աշխատանքները տարատեսակ եւ բազմաբովանդակ էին, ժյուրիի հետ որոշվել է յուրաքանչյուր շրջանից ընտրել ներկայացված լավագույն աշխատանքը:

Անի Յովհաննիսյանը մասնակիցներին հաջողություն մաղթեց՝ նշելով, որ անկախ մրցույթի արդյունքներից, բոլորը պետք է շարունակեն կատարելագործել եւ հարստացնել, տարածել մեր մշակույթը իրենց աշխատանքներով:

Ելույթով հանդես է եկել նաև ԱՐ ԿԳՍՍ նախարարության արտադրողական ծրագրերի բաժնի վարիչ Արմեն Պետրոսյանը: Նա նախարարության անունից շնորհակալություն հայտնեց ներկայացված աշխատանքների հեղինակներին եւ նրանց դեկանարներին, ինչպես նաև նշեց, որ նախարարությունը համագործակցում է տարբեր հասարակական կազմակերպությունների հետ, որոնց շարքում առաջիններից է ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միությունը:

Արմեն Պետրոսյանը նախարարության անունից շնորհավորեց նաև ՀՅԴ հիմնադրման 131-ամյակի կապակցությամբ եւ նշեց, որ նախարարության կող-

մից եւս կպարզեատրվեն լավագույն աշխատանք ներկայացրած մի խումբ աշակերտներ:

Ելույթի խոսք ասաց նաև ՀՅԴ Արցախի ԿԿ անդամ Այոնա Գրիգորյանը: Նա ողջունեց մասնակիցներին եւ նշեց, որ հատկապես պատերազմից հետո շատ է կարեւորում նման մշակութային միջոցառումների անցկացումը, եւ այսօր էլ հորզած է՝ տեսնելով Հադրությոց, Շուշիից ներկայացված աշխատանքները:

Նա հույս հայտնեց, որ չի ուշան այն օրը, երբ Հադրություն եւս առիթ կունենանք նման միջոցառումներ կազմակերպելու: Ա. Գրիգորյանը շնորհակալություն հայտնեց ՀՅԴ ԱԵՄ-ին, որ Արցախում են, Արցախի կողքին են եւ Արցախի ցավով են ապրում:

Իր խոսքն ասաց նաև մրցույթի ժյուրիի անդամներից ձեռագործ աշխատանքների մասնագետն Կարինե Գրիգորյանը, ով ողջունեց եւ շնորհակալություն հայտնեց կազմակերպիչներին՝ դժվարին պայմաններում նման ցուցահանդես կազմակերպելու համար, որը ոգեւորում է մեր երեխաներին: Նա հորդորեց մասնագետներին իրենց վրա շատ աշխատել, որպեսզի աշխարտանքներ կառողանան զգեւորել եւ ավելի շատ աշխատանքներ պատրաստել:

Մինչ ժյուրիի անդամները կորոշեին լավագույն աշխատանքները, այդ ընթացքում հնչեցին սիրված կոմպոզիտոր Գրիգորյանի կատարումներից:

Ցուցահանդեսի ավարտին 12 լավագույն աշխա-



տանքներ արժանացել են պատվոգրերի եւ նվերների ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միության եւ ԱՐ ԿԳՍՍ նախարարության կողմից, իսկ մասնակից բոլոր դպրոցները պարզեատրվել են ծրագրին՝ ակտիվ մասնակցելու համար:

Կահագն ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Երբ մտահղացումները բիզնես են դառնում. ՀՅԴ ԱԵՄ

Արցախի պետական համալսարանի մոտ տեղի է ունեցել «My Coffee» սրճատան բացման հանդիսավոր արարողությունը, որին ներկա էին ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միության անդամներ, «Վերելք» բիզնես ճամբարի մասնակիցներ եւ հաղթողներ, ուսանողներ:

Բացմանը ելույթ ունեցավ ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միության ներկայացուցիչ Վահագս Խաչատրյանը, ներկաներին ներկայացրեց ծրագրի իրականացման գաղափարի եւ ընթացքի մասին, ինչպես նաև շնորհավորեց հիմնադիրներին՝ փայլուն արդյունքի համար:

«Այստեղ ներկա գտնվելով՝ բոլորս ականատեսն ենք ՀՅԴ Արցախի երիտասարդական միության նախանշած արդյունքների իրականացմանը: ՀՅԴ Արցա-



խի երիտասարդական միության «Վերելք» բիզնես ճամբարի նպատակը Արցախի երիտասարդների գաղափարներու կյանքի կոչելն էր, նոր աշխատատեղերի բացումը, երիտասարդներին իրենց հողին կապելը», - իր խոսքում նշեց Վահագս Խաչատրյանը:

Ծրագրի մասնակիցներից ու հարթողներից ՀՅԴ ԱԵՄ-ի անդամ Տիգրուհի Գասպարյանը, ով արդեն իրականացրել է իր նախագիծը, շնորհավորեց Աննա Զաքարյանին ու Կարին Զարությունյանին մտահղացում իրականացնելու համար եւ նրանց մաղթեց հաջողություններ գործարար ոլորտում:

«Ուրախ ենք, որ ՀՅԴ ԱԵՄ-ի հովանավորությամբ Արցախում երիտասարդները կարողանում են սեփական գաղափարները կյանքի կոչել», - այս նա:

Ապահով

